

APLIKOVANÁ BEHAVIORÁLNÍ ANALÝZA – ABA

Vychází z principů učení a chování –*behaviorismu*. Zabývá se funkčním vztahem mezi prostředím a lidským chováním. Na základě podrobné analýzy se snaží zjistit, proč určité chování vzniká a jak ho modifikovat.

Přestože se může zdát novou metodou, má za sebou již více než 50 let vědeckého výzkumu. Na počátku 60. let se její aplikaci začal rozsáhle věnovat tým pracovníků kalifornské univerzity vedený psychologem **O. I. Lovaasem** (1927-2010), který vytvořil první intenzivní behaviorální intervenci pro děti s autismem známou jako ABA terapie nebo „Lovaasův program“. V roce 1981 publikoval principy ABA terapie v knize *Teaching developmentally Disabled Children*. Pomocí metodologie ABA se eliminuje nežádoucí chování, děti se učí novým dovednostem, posiluje se adaptace, sebeobsluha, zlepšuje komunikace, učení a sociální interakce. Metodika je velmi propracovaná a přísně individuální.

Vývoj ABA dále zásadně ovlivnila publikace **B. F. Skinnera** *Verbální chování* (1957), která obsahuje podrobnou behaviorální analýzu mezilidské komunikace. Zasloužené pozornosti se ji dostalo až ke konci 90. let díky publikaci **M. L. Sundberga** *Verbal Behavior Milestones Assessment and Placement Program* (VB-MAPP, 2008), která slouží jako edukačně hodnotící profil a nástroj při tvorbě individuálních plánů pro děti s autismem.

Přístup **VB-ABA** (Verbal Behavior – Applied Behavioral Analysis) je součástí ABA. Soustředí se na rozvoj komunikačních dovedností, od počátku nabízí nonverbálním dětem náhradní systém komunikace (znakování, gestikulace), který následně přechází do rozvoje funkční řeči. Při učení je kladen důraz na motivaci dítěte tak, aby pro něj slova nabyly především funkční charakter.

Mezi časté výhrady k individuálnímu behaviorálnímu programu patří časová a finanční náročnost. Studie ovšem potvrzují, že i přesto se z dlouhodobého pohledu vyplatí ve srovnání s náklady na celoživotní péči a podporu dětí s PAS.

V roce 1997 byly publikovány výsledky studií, které prokázaly, finanční výhodnost Lovaasového modelu ABA z dlouhodobého hlediska. Děti, které v období předškolního věku podstoupily intenzivní terapii, potřebovaly daleko méně speciální podpory během školních let i v dospělosti než děti, které se intenzivního programu neúčastnily.

Domácí program je veden **ABA terapeutem-konzultantem** v úzké spolupráci s rodiči, který má certifikaci udělovanou BACB (Behavioral Analysis Certification Board – www.bacb.com) – má titul BCBA (*Board Certified Behavior Analyst*). Pod ním pracuje a terapii provádí asistent - BCaBA (*Board Certified Assistant Behavior Analyst*) či technik - RBT (registered behavior technician). Všichni terapeuti (BCBA, BCaBA, RBT) se musí celoživotně vzdělávat v oboru, obnovovat a prodlužovat své certifikace.

Přesvědčivost výsledků ABA terapie podpořená četnými studiemi vedla v USA k zahrnutí této intervence do úkonů hrazených pro děti ze zdravotního pojištění a to již od pozitivního screeningu na PAS buď v 18-ti nebo 24-ti měsících.

ABA je přísně individuálně sestavená terapie, která je systematická, intenzivní a učí dítě s poruchou autistického spektra modifikovaným vzorcům chování, novým dovednostem ve všech oblastech vývoje způsobem, který je pro tyto děti přijatelný a uchopitelný. Využívá efektivní strategie na posílení a udržení vhodných dovedností a chování, zároveň uplatňuje strategie na eliminaci nebo transformaci chování a projevů nežádoucích. Aplikovatelná je bez věkového omezení, její metodikou lze pracovat od nejtělejšího věku.

Odkazy:

www.europeanaba.org, www.bacb.com

<http://www.ncsl.org/issues-research/health/autism-and-insurance-coverage-state-laws.aspx>